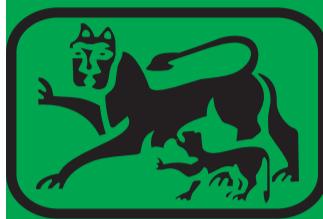

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

БРОЙ 246 Година XXX
декември 2024
Цена 1,00 лв.

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него
от 1928 г. до 1944 г. в София

KAT № 430 ISSN 1310 - 7917

ЧЕСТИТО РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО! ВЕСЕЛА КОЛЕДА!

РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНКУРСА НА ВЕСТНИК „ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС“ ВЪВ ВРЪЗКА С НЕГОВАТА 30-ГОДИШНИНА – 2024 ГОДИНА

Първа награда - не се присъжда

Втора награда си поделят:

Петрана Николаева Петрова от Враца

СВОБОДНО СТИХОТВОРЕНIE

В далечните откъслечни минути изгarya всеки спомен като факла. Сърцето е свободно да се пукне. Животът не робува на понятия.

Отлиташ и се връщаши сам към себе си. Сънуващ свое собствено разпятие. Броиш лъжи, разкъсващи до белези, а в длани си стискаш топъл вятер.

Защо си? Докъде си? И за колко? Оглеждаш се в очите на небето. Така е поносима всяка болка, макар да ражда нови битието.

Намери ли изгубените истини (та в тяхна чест съсипа доста мелници)?! Мечтите ти, разбити и улисанни, са къшай хляб за гладните ти делници.

И ако всеки порив е ръждясал, поддал се на великата измама, че си дължник единствено на вятера, ти имаш свое право да те няма!

Трета награда се дава на трима поети:

Анелия Янковска-Сенгалевич от София

АКТУАЛНО

И каква ли е тази любов листопадна? Ураганите брулят света. Бомби падат. Ято дронове вместо небе. Самолети! Братът брата погубва със залп от ракети.

Път на юг, през морета – разруха и гибел. Остаряват децата тук, ако са живи. И заплаква дъждът вместо нас. Състрадава! Рукват кални потоци, растат и ни давят.

Аз до твоето рамо сега ще се сгуша. Ти бъди вярна скала – спасителна суша! Щом светът е обречен на скръб, на забрава, днес да го топлим с любов. Това ни остава!

Ненчо Илиев Добрев от гр. Ямбол

ИЗМИСЛЯМ

Измислям си деня – узрят от много влюбване, с черна шапка, тънка риза, вратовръзка. Накъде ме води –

сигурно до следващо загубване, додето се стопя в ръката му безгръжно дръзка.

Нощта измислям – пълна с жилави поверия, със сенки на изминал раздели и приятелства. Под булото ѝ тъмно може да намеря останал златен прах – за доказателство.

Измислям пътя –
дълъг, причудлив, несършващ,
с пропадане, с издигане и още куп неравности
и аз препускам храбро като буен кон
развързан,
подмамен ту от топъл вятер,
ту от сенките на храстите.

Измислям светлината –
мощна, зрима, необятна –
просмукан от елея ѝ аз светя сам.
И няма точни думи, няма правилни понятия,
които да разтурят този светещ храм.

И все вървя умислен
и търся никаква човечност,
но тя се крие плахо в дупката на кърт.
Затуй измислям цялата налична вечност –
какъв живот ще е, ако ме чака смърт.

Ивелина Димитрова Радионова от гр. Провадия

СОЛ

Устата ми залепна да мълча. И онемях подобно риба, хваната от някой много, много тъжен. И станах сол, от всички сини океани прах, и планина от горест мога да затрупам. Ала изведнъж незнайно как солта се разтопи от дума, от сълза, от вик и се обърка главоломно земното летоброене,

а аз от сол достатъчна, за да потъне кораб, станах миг,

единствен миг, а всъщност – цяла вечност, от любов стаена.

Не помня нищо друго. Помня само, че мигът се счупи.

Отново станах сол над залък хляб, досущ като на Тайната вечеря,

а после вино бях, с Христова кръв до капчица изкупено,

да ме преѓльшат жадно юди и томаневерници.

Забравих, че ме има на света, дали защото някому не е било потребно

да бъда риба няма колкото солта и точно толкова да побелея.

Навярно трябвало е да платя със лъспи тишина на бедните

и на богатите най-старата вина, та светлина да я огре.

В устата ми потече светлина, по-хубава от радост непресторена

на някой много, много тъжен от рождение...

Потече и стопи у мен солта. Сега се уча да говоря

и на ония, рибешки мълчащите, да давам думички спасение.

КОНКУРСЪТ Е ОРГАНИЗИРАН ОТ НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ

„ДАСКАЛ ПЕТЬОР
ИВАНОВ - 1988“ -
СТАРА ЗАГОРА

Живко Тодоров,
кмет на община Стара Загора

Иван Енчев Иванов - от Хасково

ПРЕДЕЛ

Тук даряват ми криле
най-насреќните конижи.
Всеки иска ме орле
само с негови летежи.
През съдбовния предел
между Севера и Юга
аз отдавна съм поел
път към бъдеща сполука.
Севернякът в мен е бунт,
а южнякът – все утеша.
Сам изглеждам най-неук
в кръстословица нелека.

Сея радости и скръб
в двуизмерена насока,
както жельди на дъб
в посев на бразда дълбока.
Съвестта ми – ревизор –
все добро и зло пресмята.
Чопли слава и позор
в равносметка пребогата...
Ето участта ми днес:
стара мечка с люта рана
броди в неизбрoden лес,
живя драна-недодрана.

/на стр. 2/

Огнян Стамбалиев

През своята повече от 1300 годишна история нашата изстрадала страна, преживяла общо повече 700 години под чужда власт (византийска, турска и съветска) е имала повече врагове (чужди монарси, премиери и президенти, политици), отколкото приятели. Но един от най-заклетите ни противници е бил Сър Уинстън Чърчил. Той е и основният виновник за безсмислените, разрушителни бомбардировки през 1943 година над София (всъщност били са и на доста други места в България), същият българомразец е произнесъл и проклятието, че: „България трябва да бъде изтрита от лицето на Европа”, а София „срината до основи и превърната в картофено поле.” Също той презиртелно е говорил за нас, че си честитим след бания!

Та по този повод седнах и написах тези редове. За хигиената и чистотата. Припомних си и мемоарната книга на един от любимите ми артисти още от детството, Сър Лорънс Оливие, излязла и у нас през 1988. Когато разказва за детството си, той споделя, че през 1923 година семейството му (от 5 души) изразходвало годишно едва 4000 литра вода за всички свои нужди и заплащало за това по-малко от една лира! Майка му и сестра му се къпели във вана с една и съща вода, а той – с двамата си братя също се редували в една и съща вода! // и когато идвал неговия ред, както буквально пише той: „водата вече едва ли можеше да измие какво и да е било!”.

Да, културната Западна Европа, пред която ние, българите, все още изпитваме никакви глупави, неоправдани комплекси, всъщност не е била чиста и наистина „културна” векове наред. Там все още течащата вода в домакинствата, особено в кухните, е рядкост. Дори и да не сте ходили на Запад, сигурно поне от филмите ви е направило впечатление как се мият съдовете там. Мивката се запушва, съдовете се оставят във водата, премиват се надвие-натри без течаща струя, всички заедно и в септе се изваждат от тази помия и се избръсват с кърпа. Затова и англичаните-туристи, когато пристигнат у нас, искат в хотелите мивките да имали запушалки, защото просто не са свикнали с чистата течаща вода. В пансионите на изисканите световни колежи на Оксфорд и Кембридж мивките и бани са без кран смесител за водата, а с два отделни крана – за студената и топлата, нещо кое то в „балканска“ България отдавна го няма, нали?!

Но да направим един кратък исторически преглед.

Тук трябва да споменем, че северните народи винаги са използвали сауната, римляните – термите, а славяните и

НЕПОЗНАТАТА ИСТОРИЯ

За Сър Чърчил, за „честита бания“ и немитата Западна Европа

народите от Османската империя – баниците от „турски“ тип, които въщност са продължение на римските. Докато след падането на Рим, от пети до дванайсети век, цели 700 години // Западна Европа потъва в мръсотия и заразни болести. Консервативната католическа църква анатемосва римските бани като „места на разврата“ и хората започват просто да не се къпят, а също и почти да не се мият. Например, великата Изабела Кастилска, покровителката на Колумб, се е къпала през целия си живот само два пъти – като бебе, в деня на раждането си, и в деня на сватбата си с крал Фердинанд. Също като нея, само два пъти през живота си се изкъпал и френският крал Луи XIV. Той просто изпитвал панически страх от водата и слугите му го напили, за да успеят да го измият насила. Не се отличавали с чистопълтност дори и духовниците, включително и висшия клир. Папа Климент Пети умрял от дизентерия, а неговият приемник Климент Седми от проказа. Повечето френски и особено английските крале просто не знаели какво е това сапун и бания.

Неуките лекари са твърдели, че парната бания разширявала порите и човек ставал силно уязвим откъм инфекциите и това водело до бърза смърт. В резултат на тези смешни, лъже научни твърдения, повечето европейци са избягвали да се мият и да сменят дрехите си. Дори в прочутия със своята изисканост и разкош френски кралски двор се разнасяла миризма на пот, която са се опитвали да заглушат със скъпни парфюми, розова вода, кремове и помади. Някои са поставяли в подмишниците си платнени торбички с ароматни треви. Но, разбира се, не успявали. И като се прибавели огромните перуки, тежките, многопластови одежди, всичко това водело до кожни обриви и болести, а бълхите и външките били нещо съвсем обичайно. За бълхите се произвеждали специални чесалки като за най-богатите били от слонова кост с позлата и скъпоценни камъни. С тях чистели перуките и кожата си от мръсните напластваивания. Картината на Леонардо да Винчи на Мадоната с невестулката ни напомня как по това време са използвали тези животинчета да ловят бълхите по телата на знатните дами.

Рицарите-кръстоносци направо удивлявали византийците и арабите със своята нечистопълтност. А един от френските крале буквально бягал от водата като „дявола от тамян“. Неговите слуги успели с огромни усилия да го изкъпят само два пъти през живота му, когато бил малко момче и в деня на коронацията му!

За хигиената в домовете и градовете в „цивилизованата Европа“ (която винаги ни е презирала!) по онова време има цели трудове. Освен липсата на бани, до 19 век в Европа повечето от градовете са тънели в мръсотия. Един френски хронист пише, че когато един ден крал Филип Втори Август решил да се разходи по улиците из Париж, скоро припаднал, само след като усетил

ужасната смрад, разнасяща се по улиците на града. Нямало никаква канализация, парижани изхвърляли не само мръсната вода от прозорците напрavo в средата на улиците, но своите отпадъчни продукти, защото просто тоалетни нямало. Въщност, тоалетни не е имало и дворците, дори аристократите са си свършвали работата из коридорите и това се приемало като нещо съвсем нормално. А лекарите, дори „светилата“ на тогавашната европейска медицина, били убедени, че водата се отразявала „негативно върху хигиената на човека“ (така пише в един френски трактат от 16 век!). Според тях, с водата в организма ни навлизали хиляди опасни микроби. Препоръчвали само от време на време да се измиват ръцете, при това много внимателно и с осъздано количество от „опасната течност“ – това щяло да доведе до „отслабване на имунитета“! Така един от херцозите на Норfolk не се мил почти през целия си живот, заради което тялото се покрило от гнойни рани и довело до безвременната му смърт.

Липсата на елементарна хигиена, на канализация, повсеместната мръсотия, избиването на котките и други фактори, сред тях и презморската търговия, довели до редица епидемии, включително и чумни, отнели живота на милиони от нашия континент. Само през 1866 година, в родината на Сър Чърчил, поради лошата хигиена в Лондон и големите градове, от холера са починали повече от 60 000 англичани. И едва към края на 19 век и началото на 20 век, с развитието на медицината, Европа става малко по-чиста. Но за истинска хигиена в западната й част можем да говорим едва през 20 век. Германия е първата страна, в която се обръща голямо внимание на чистотата и здравето. Известно е, че където и да са отидели, немските войници първо са изграждали бания и тоалетни.

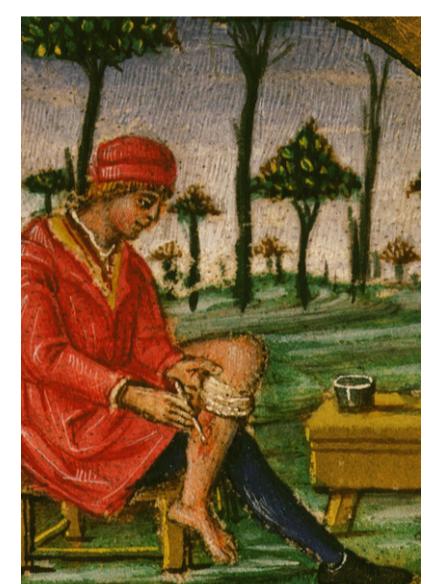
За щастие, у нас никога не е било така. Старите българи, както и останалите източни славяни (от Русия, Украйна, Белорусия) винаги са били чисти и са уважавали течащата вода. По нашите земи от древни времена е имало римски терми, бани, акведукти, кладенци и чешми. А руснаците и финландците, както е известно, се славят от древността със своите парни бани.

Гравюра показва как в Лондон сутрин от прозорците на къщите направо на улицата се изливат нощните гърнета

Жители на Париж се движат на кокили по улица в центъра на града, превърната се в мръсна, воняща река.

Студент от Хайделберг чисти язвите по нозете си – илюстрация от 16 век.

Помпозните перуки от 18 век, тип „Мария Антоанета“, били разવъдници на бълхи и въшки.